

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

31.december 2019

Til Miljø – og Fødevarerministeriet

Komiteén Bæredygtig Kystkultur (KBK) en er almennyttig forening, stiftet 14. november 2017.

CVR nr. 39078090 c/o Kattegatcentret, Færgevej 4, 8500 Grenå.

Kontoradresse, S.A. Jensensvej 1, 8400 Ebeltoft

Kystkultur.bkk@gmail.com

www.nykystkultur.dk

KBK's formål:

Komiteén har til formål på et almennyttigt grundlag at forestå udvikling af en bæredygtig kystkultur med Djursland som udgangspunkt.

Komiteén Bæredygtig Kystkultur takker for muligheden for at fremsætte forslag til regeringens biodiversitetspakke og foreslår følgende:

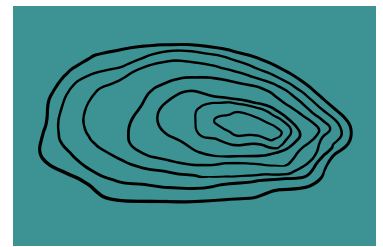
Havet - arealanvendelse

Havplanlægning og land-vandproblematikken

Senest i 2021 vedtages Danmarks første havplan. I den forbindelse bør det overvejes at etablere en ny overordnet landsplanlægning omfattende alle landets land - og havområder. Til at varetage denne opgave bør etableres **en** ny planlægningsmyndighed med ansvar for at sikre det samlede overblik og koordination. Et tilsvarende nyt forvaltningsorgan bør etableres til at sikre en samlet koordinering og opgaveløsning for den miljømæssige forvaltning knyttet til bl. a. "Land – vandproblematikken", hvortil hovedparten af alle sager i Kystområdet/Kystvandene kan henføres, med henblik på at tilvejebringe en bedre tværgående koordination samt nedbringe af antallet af de p.t. involverede 9 ministerier og 17 styrelser.

I relation til havplanlægningen peger KBK på opgaverne jf. Lov om maritim fysisk planlægning § 6 st. 3., som Søfartsstyrelsen har valg at definere som "kan" opgaver og derfor har valgt ikke at medtage emnerne, bl.a., natur, rekreative interesser og turisme i den nationale havplanen. Det er meget u hensigtsmæssigt fordi disse planlægningsområder er af væsentlig betydning for kommunernes langsigtede visions-og strategiplaner samt kommuneplanlægningen.

Ved at nedprioritere eller helt udelade nævnte opgaver, som det er tilfældet nu, sættes kommunerne reelt uden for indflydelse på planlægningen i de kommende 10 år. Endvidere medfører Søfartsstyrelsen beslutning, at den kommende havplan ikke opfylder

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

minimumskravene til havplanlægningen jf. Direktiv 2014/89/EU af 23.juli 2014, artikel 6 om minimumskrav til maritim fysisk planlægning.

Det er KBKs vurdering, at selvom det danske havområde har en forholdsvis begrænset af udstrækning, er de naturgivne forudsætninger så vidt forskellige, at en opdeling i planlægningsmæssig henseende i "sub-regioner", fx. Limfjorden med 18 kommuner, vil være hensigtsmæssig ikke mindst for at sikre kommunernes og borgernes inddragelse samt fokus på "land-vand" problematikken og havmiljøet, men også i relation til den fremtidige planlægning og forvaltning.

Kystzonen og kystvandende er af vital betydning for befolkningen i kystkommunerne både i rekreativt og erhvervsmæssigt, men kommunernes indflydelse på udviklingen har i den hidtidige planlægnings - og forvaltningsstruktur været meget begrænset.

For at imødekomme ovennævnte behov, og sikre en række østjyske kommunernes interesser i relation til den nationale havplan, har KBK taget initiativ til etablering af et tværkommunalt samarbejde om udarbejdelse af en regional havplan "Kattegat Vest" som dækker kyststrækninger og havområder fra og med Mariager Fjord Kommune til og med Hedensted Kommune. Norddjurs Kommune har i forhold til projektet påtaget sig opgaven med at forestå det tværkommunale samarbejde.

Tilsvarende planlægningsarbejde i tværkommunalt regi burde iværksættes i lignende "sub-regioner", se bilag med forslag til afgrænsning.

Fredede, urørte områder, marine nationalparker, naturreservater og såkaldte naturparker

I forbindelse med udarbejdelse af den nationale havplan – og regionale havplaner - bør det overvejes at medtage enkelte allerede lokaliserede områder til marine nationalparker (Orbicon 2012). KBK foreslår i den forbindelse at området Lillebælt, Samsø, Endelave indarbejdes i den nationale havplanen.

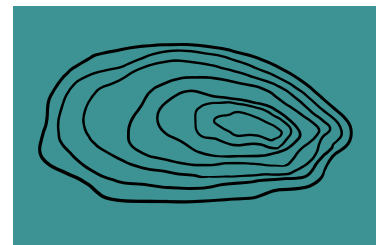
Bæredygtig forbrug og produktion - havet

Det nuværende indhold på f. eks. Erhvervsstyrelsens og Fødevarer- og fiskeristyrelsens hjemmeside drejer sig primært om erhverv og om hvordan man på alle måder udnytter havets ressourcer. Miljøstyrelsens prioritering og den kommende havstrategi ses i bedste fald kun at tjene som en bagstopper for erhvervenes udfoldelse og i den forbindelse er bæredygtighed stadig kun et begreb. Vi mener, det er nødvendigt at prioritere og tydeligt italesætte, at miljøet og bæredygtighed kommer *først* og erhvervsudøvelse og andre aktiviteter skal foregå i forhold til hvad naturen kan bære.

Som eksempler på ubalance mellem benyttelse (udnyttelse) og beskyttelse kan nævnes:

Havbrug

Planerne om at ekspandere havbrugsindustrien i Kattegat ud for Djurslands kyst svarende til indledningsvis en fordobling og på sigt en tidobling af den danske havbrugsindustri's årlige

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

produktion. Kompensationsanlæg med muslinger og/eller tang må placeres i andre havområder og ikke nødvendigvis i tilknytning til forureningskilden.

Strategien for såkaldt ”bæredygtig” udvikling af akvakultursektoren i Danmark, her havbrug, ses ikke at have fortaget nogen vurdering af havbrugenes indvirkning på kystområdets rekreative og erhvervsmæssige værdi og interesser samt kommunernes langsigtede visioner, strategier og konkrete planer for udvikling i kystzonen. FX at en fordobling af den årlige havbrugsproduktion opnå en beskæftigelseseffekt i lokalområdet på Djursland på 10-15 årsværk og en bruttoomsætning på ca. 400 millioner primært baseret på salg af rogn til det japanske marked. Denne værdi skal vejes op mod afledte miljøproblemer som følge af algeopblomstring og iltsvind med risiko for stagnation eller direkte tilbagegang i turismen, som er et af Djurslands vigtigste erhverv med en omsætning på ca. 2.345 mia. og 3.200 årsværk, med udsigt til fortsatte årlige stigninger på 5-10 %.

Der er ifølge førende danske forskere inden for området ikke råderum for havbrug i de indre danske farvande. Både den bestående produktion og ikke mindst den påtænkte udvidelse vil gøre det meget vanskeligt at opnå god økologisk tilstand i de indre farvande. Omfattende havbrugsindustri vil presse de naturlige fiskebestande og skade både eksisterende erhverv og almenvellets rekreative interesser.

Muslingeskrab

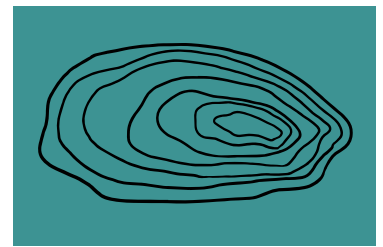
I 2016 udgjorde værdien af muslinger landet af danske fiskere 87 mio. svarende til 48.820 tons landede muslinger og en gennemsnitspris på 1,78 kr. pr. kg.

Muslingefiskeri foregår med de tungeste bundskrabende redskaber og har en meget ødelæggende effekt på havbunden. Som bifangst opfiskes hvert år store mængder større sten fra store havområder, hvor selv en enkelt sten er et vigtigt element i opretholdelse af biodiversiteten. Denne negative påvirkning er et udslag af mange års drift i industriel skala. I forbindelse med realisering af havstrategien planlægger man at reetablere nogle få stenrev, bl. a. for at kompensere ovennævnte skader og tidligere tiders stenfiskeri. Disse nye rev vil i de kommende år kræve mio. investeringer og samtidig kun udgøre en ringe kompensation for de tusindvis af kvadratkilometer havbund som fiskerne hvert år skraber og fjerner sten fra med bundskrabende redskaber for at nå den beskedne omsætning på 87 millioner og beskæftigelse til ca. 40 både og et tilsvarende antal fiskere.

Muslinger dyrket på line indbringer en højere pris og påfører ikke havmiljøet skader i tilnærmelsesvis samme omgang som skrab med trawl. Ca. 8-10.000 tons lineproducerede muslinger vil kunne indbringe det samme eller mere end de 87 mio. fra nuværende muslingeskrab.

Havområder til muslingefiskeri bør begrænses

Der vil givetvis være en miljø – og samfundsmæssig gevinst ved at reducere eller helt indstille fiskeri efter muslinger med bundskrabende redskaber den type fiskeri i de indre farvande og i

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

stedet prioritere dyrkning af muslinger på line både erhvervsmæssigt og i foreningsregi – de såkaldte havhaver.

Fiskeri med Trawl

For 60 – 70 år siden var Kattegat kendetegnet ved en god økologisk tilstand og høj biodiversitet med mange arter, også mange store fisk som rokker, hajer og havkat forekom normalt i fangsten. Udviklingen inden for fiskeriet fra mindre både med garn, kroge og snurrevod til store både med tunge kæmpe trawl har i løbet af 30-40 år ødelagt balancen i Kattegat. Dette på trods af, at miljøtilstanden reelt er forbedret på visse punkter i form af en halvering af udledningen af kvælstof og fosfor fra landbrug og rensningsanlæg m.v. i samme periode. Arter som hellefisk, lange, kuller, gråsej, hvilling, pighvar er stort set opfisket. I takt hermed er fiskeflåden i Kattegat reduceret fx i Grenå fra 125 fiskefartøjer til i dag under 10 kuttere.

De nyeste forskningsresultater fra Københavns universitet viser, at en meget stor del af Kattegats bund og især på vanddybder under 22 meter gennemsnitligt udsættes for intensivt fiskeri med tunge bundtrawl mindst en gang hvert år, og områder med højere biodiversitet og bedre fiskebestande flere gange om året. I den østlige og nordlige del af Kattegat, hvor der er intensivt fiskeri med trawl bl. a. efter jomfruhummer bliver havbunden i visse områder skrabet mere end 10 gange om året. Det gælder også dybe smeltevandskanaler med vanddybder mellem 80 og 130 meter, hvor havbunden skrabes op af trawl op til 20 gange om året. Udenlandske trawlfiskere i Kattegat er ikke medregnet fordi de ikke har pligt til VSM.

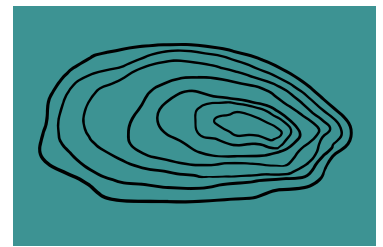
I 2017 udgjorde den samlede værdi af fangsterne i Kattegat 154,48 mio. Heraf udgjorde skånsomt fiskeri, garnfiskeri og snurrevod kun ca. 17 mio. De resterende ca. 137 mio. udgør værdien af fiskeriet med trawl. Heraf udgør fangsten af jomfruhummer ca. 90-100 mio. og øvrige fiskearter ca. 37-47 mio. Værdien af øvrige fiskearter fanget med trawl er med andre ord så lav, at en omlægning til bæredygtigt og skånsomt fiskeri givetvis vil have en positiv effekt for fiskernes indtjening i kraft af bedre kvalitet og højere priser og på sigt en større mængde fangede fiske og ikke mindst en positiv effekt på havmiljøet.

Følgende regulering af fiskeri med trawl i Kattegat bør overvejes.

Der lokaliseres områder, som primært er blødbundsområder, hvor fiskeri med trawl efter Jomfruhummer opretholdes, men der skal satses massivt på at udvikle mere skånsomme fiskeredskaber til dette fiskeri. Med henblik på at medvirke til at øge biodiversiteten herunder øge fiskebestandene og tilbagevenden af større fisk, omlægges alle øvrige havområder i Kattegat, som ikke er Natura 2000 eller belagt med andre restriktioner, til skånsomt fiskeri med garn, kroge, snurrevod og tejner.

Fiskeri efter ”skidtfisk” reduceres af hensyn til fødegrundlaget for de større fisk.

Overgang til skånsomt fiskeri vil sikre skånsomt fangede kvalitetsfisk til konsum, bedre priser, minimering af bifangster og optimering af havmiljø og biodiversitet.

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

De foreslåede reguleringer skal ses som et led i en langsigtet udfasningsplan for fiskeri med trawl.

En sådan udfasning kunne fx ske ved frivillige aftaler og i takt med at de tilbageværende trawlfiskere går på pension og/eller ved generationsskifte/salg. Det forudsættes, at der tilbydes kompensation, således at trawlfiskerne holdes skadesløse.

Natura 2000 områder

Beskyttelsen af områderne skal forvaltes konsekvent

Forbud mod fiskeri i områder med biogene rev.

Intet fiskeri med bundskrabende redskaber.

Licens til fiskeri med garn, kroge og tejner – skal også gælde fritidsfiskere

Krav om at rognbærende hummer genudsættes

Intet fiskeri med både over 12 meter.

Ingen sejlads med hastighed over 4 knob

Ingen havjagt eller undervandsjagt

Ingen brug af droner- over og under vand

Samme krav til danske og udenlandske fiskefartøjer, herunder også krav om VMS

Kravene skal være gældende uanset om områderne er beliggende i kystvandene eller uden for afgrænsningen af kystvandene.

Andre marine naturområder

Der iværksættes lokalisering af områder med væsentlig forekomst af stenrev som udlægges enten som natura 2000 område eller reservatområde. I princippet skal disse områder nyde samme beskyttelse som ovennævnte Natura 2000 områder.

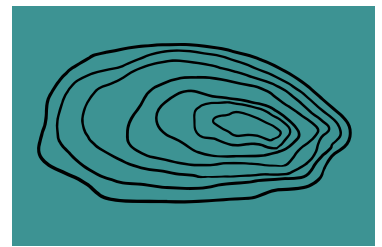
Havet – Arter

Ud over forannævnte foranstaltninger er der behov for at lokalisere og frede både mindre lokaliteter og større havområder der stadig tjener som gydeplads og eller opvækstområde for restbestande af truede fiskearter, som torskefisk, slethvar, pighvar og havkat m.v. Som eksempel henvises til resultater opnået ved etablering af ”Fiskekassen” nord for Sjælland. Programmer til bekæmpelse af invasive arter som sortmundet kutling, strandkrabber intensiveres og støttes i højere grad økonomisk.

Der skal tilvejebringes en bedre koordinering og balance mellem de i havstrategien opstillede mål for opnåelse af god økologiske tilstand og større biodiversitet i havet - og den erhvervsmæssige udnyttelse og benyttelse af havområderne, som stadig forgår efter først til mølle princippet, hvor konsekvenserne for miljøet først konstateres år eller årtier senere når skaderne ofte er uoprettelige.

Havet – kystvandene

Naturoplevelser, friluftsliv og formidling

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

De fleste danskeres friluftsliv og naturoplevelser er nært knyttet til kysterne, kystvandene og havet. Det gælder også de mange turister der hvert år gæster landet, og der ligger et stort og relativt uudnyttet potentiale i aktiviteter og oplevelser knyttet til formidling af havmiljø, biodiversitet og fx skånsomt kystfiskeri samt lokale fødevarer og madoplevelser baseret på friske marine råvarer.

Tilvejebringelse af god infrastruktur som både sikrer tilgængelighed, tryghed og beskyttelse af naturværdierne i kystområderne er en vigtig forudsætning for at udnytte kystzonens rekreative værdier.

Der er behov for at regulere søsportsaktiviteter og støjende aktiviteter således at tilgrænsende fredede og beskyttede naturområder både til vands og til lands samt opholdsarealer og badestrande friholdes i størst muligt omfang, bl.a. gennem forbud henholdsvis afstandskrav for droner også undervands droner, speedbåde, jetski enmandsfly m.v.

Jeppe K. Hansen
Formand
Komitéen Bæredygtig Kystkultur